

ELITEIDRÆTSMILJØER I LOLLAND KOMMUNE

Kortlægning og analyse af eliteidrætten i Lolland
Kommune

Rasmus K. Storm og Steffen Rask

Notat / Maj 2017

Idrættens
Analyseinstitut

Titel

Eliteidrætsmiljøer i Lolland Kommune. Kortlægning og analyse af eliteidrætten i Lolland Kommune

Forfatter

Rasmus K. Storm, Steffen Rask

Rekvirent

Lolland Kommune

Layout

Idrættens Analyseinstitut

Udgave

1. udgave, København, maj 2017

Udgiver

Idrættens Analyseinstitut

Kanonbådsvej 4A

DK-1437 København K

T: +45 3266 1030

E: idan@idan.dk

W: www.idan.dk

Gengivelse af denne rapport er tilladt med tydelig kildehenvisning.

Indhold

Introduktion.....	4
Hvad skaber et godt eliteidrætsmiljø?	5
De vigtigste faktorer bag et godt eliteidrætsmiljø.....	5
Faktorer bag gode talent- og eliteidrætsmiljøer.....	5
Eliteidrætsmiljøer i Lolland Kommune	8
Potentialer og barrierer	8
Opsamling og samlet vurdering	12
Litteratur	13

Introduktion

Som en mindre del af konsulentfirmaet Knudsens Syds kortlægning af kultur- og fritidsområdet i Lolland Kommune udfører Idrættens Analyseinstitut (Idan) en analyse af potentialer for eliteidrætsmiljøer.

Formålet med dette notat er for det første at beskrive forudsætninger for at skabe et effektivt talent- og eliteidrætsmiljø og for det andet at kortlægge og analysere mulighederne for at opdyrke talent- og eliteidrætsmiljøer med afsæt i bidrag fra en fokusgruppe med repræsentanter for eliteidrætten i Lolland Kommune.

Først gennemgås kort analysens teoretiske ramme og den generelle viden om, hvilke faktorer der har indflydelse på udviklingen af stærke eliteidrætsmiljøer. Derefter sammenfatter notatet fokusgruppens refleksioner inden den afsluttende opsamling og vurdering af potentialet i Lolland Kommune.

Hvad skaber et godt eliteidrætsmiljø?¹

Notatets analytiske baggrund bygger på den litteratur, der gennem de senere år er opbygget om international eliteidræt. Særligt er den såkaldte SPLISS²-tilgang (De Bosscher, De Knop, Van Bottenburg, & Shibli, 2006) i fokus, da den sammenfatter og identificerer en række faktorer – eller søjler – der har betydning for nationers muligheder for at skabe gode internationale sportslige resultater.

De vigtigste faktorer bag et godt eliteidrætsmiljø

Mange faktorer spiller ind i forhold til at skabe international sportslig succes eller gode eliteidrætsmiljøer. Nogle af disse forhold er *ikke* mulige eller meget vanskelige at influere på gennem en eliteidrætspolitik, mens andre er nemmere at påvirke gennem strategiske indsatser. Sådanne faktorer kan opdeles i et makro-, meso- og mikro-niveau.

Makro-niveauet betegner faktorer, der ikke eller kun vanskeligt kan påvirkes. Det er blandt andet landets økonomiske styrke, velfærdssystemet, befolkningsgrundlag og geografi. Oversat til det kommunale niveau betyder det, at urbaniseringstendenser, Lolland Kommunes befolkningsgrundlag og generelle velstand fx påvirker forudsætningerne for at udvikle gode talent- og eliteidrætsmiljøer.

Det er især på meso-niveauet, at der findes faktorer, der kan styrkes gennem systematiserede tiltag og konkrete indsatser. På dette niveau kan faktorer som talentudviklingsprogrammer, udbygning af faciliteter og lignende initiativer påvirke eliteidrætsmiljøet.

På mikro-niveauet findes de faktorer, der handler om atleterne selv og påvirkningen fra den nære omgangskreds, fx forældre, venner og trænere. Det er vigtige faktorer, men faktorer, der kun indirekte kan påvirkes fra centralt hold gennem tilrettelæggelse af de lokale rammer for eliteudøvelse.

Dette notats primære fokus ligger derfor på meso-niveauet, da fokus er på talent- og eliteidrætsmiljøerne og deres potentialer, og hvad man fra politisk hold kan gøre for at styrke og udbygge dem.

Faktorer bag gode talent- og eliteidrætsmiljøer

SPLISS-studiet opstiller i alt ni hovedsøjler, der har betydning for international sportslig succes, og som man skal være opmærksom på, hvis man ønsker at opbygge gode elite- og talentmiljøer. De ni søjler er: 1) Finansiering, 2) Struktur og organisering, 3) Generel idrætsdeltagelse, 4) Talentidentifikation og -udvikling, 5) Dual Career support, 6)

¹ Dette afsnit bygger på allerede eksisterende arbejde gennemført af forfatterne (fx: Storm, 2008; Storm & Nielsen, 2015) og gentager i visse tilfælde (justeret) tekst herfra.

² Sport Policy Factors Leading to International Sporting Success.

Faciliteter, 7) Trænerrekruttering og -udvikling, 8) Mulighed for at deltage i konkurrencer og 9) Forskning og innovation.

Da den analytiske ramme som nævnt er udviklet til forstå, hvad der på internationalt niveau betinger sportslig succes, er ikke alle søjlerne lige relevante for denne undersøgelse. Nedenfor gennemgås de enkelte faktorer dog kort inden selve analysen af forholdene i Lolland Kommune.

Første søjle vedrørende **finansiering** er for så vidt ikke en overraskende faktor. Finansieringen af elitesport er omkostningsfuld, og ifølge den foreliggende litteratur tyder alt på, at regeringer og nationale sportsorganisationer bruger stadigt flere økonomiske ressourcer på elitesport.

Anden søjle, der har betydning for udviklingen af sportslig succes vedrører **struktur og organisering**. Det er vigtigt, at der klarhed om roller og strategi og planer for, hvordan strategierne føres ud i livet, hvis en nation eller en organisation vil skabe sportslig succes.

Den tredje søjle beskæftiger sig med **den generelle idrætsdeltagelse**. Generelt viser forskningen, at der ikke er nogen automatik mellem de to størrelser, men den peger også på, at en høj deltagelsesgrad kan bevirke bedre elitesportsresultater. Skal der skabes gode talent- og udviklingsmiljøer på kommunalt plan, peger det på behovet for, at kommunen alt andet lige også skal skabe gode forudsætninger for, at mange kan dyrke idræt og sport.

Fjerde søjle peger på, at det er nødvendigt at have et **talentidentifikations- og udviklingsprogram**, der kan både spotte talenter og skabe de rette rammer for talenternes videre udvikling.

Femte søjle vedrører det såkaldte '**dual career support**'. Det er et elitesportssystem's opgave at søge at afhjælpe de afsavn en eliteidrætskarriere medfører i forhold til udøvernes civile karriere og samtidig forberede talenterne på, at deres sportskarriere stopper en dag. Formålet er kort sagt at hindre frafald.

Sjette søjle fokuserer på **faciliteterne**. Det er nødvendigt at have rammerne, så talenterne har et sted at træne, der modsvarer det, der er nødvendigt for at kunne konkurrere på højeste niveau.

Som syvende søjle står **trænerrekruttering og -udvikling**. Talenter har behov for kvalificeret vejledning og træning for at nå deres højeste niveau, og det kræver selvsagt trænere eller vejledere af et vist niveau.

Den ottende søjle peger på **muligheden for at deltage i konkurrencer** på højeste niveau, for at få den nødvendige erfaring. Det indebærer etablerede adgangsveje til at konkurrere med andre på højt niveau.

Den niende og sidste søjle er **forskning og innovation** inden for præstationsforbedrende metoder i både træning og konkurrence. Forskning i de rette træningsmetoder og teknologisk udvikling har en stor betydning for højnelse af niveauet og dermed sportslig succes.

Eliteidrætsmiljøer i Lolland Kommune

I forbindelse med kortlægningen af eliteidrætsmiljøer i Lolland Kommune deltog en række repræsentanter fra eliteidrætsmiljøet i en fokusgruppe.

Blandt de repræsenterede eliteidrætsmiljøer var blandt andet Maribo Kajakklub, håndboldklubben Team Sydhavsøerne, Rødby Styrkeløft, FC Nakskov, Nakskov Svømmeklub og Nakskov Gymnastikforening inviteret. I alt deltog 11 personer.

Fokusgruppeinterviewet formede sig som en struktureret drøftelse af, hvordan forholdene i Lolland Kommune er set i forhold til de skitserede søjler ovenfor.

Denne del af notatet sammenfatter de pointer og konklusioner, der blev diskuteret.

Potentialer og barrierer

På baggrund af fokusgruppeinterviewet tegner der sig et overordnet billede af en række generelle faktorer, der har indflydelse på eliteidrætten og elitemiljøerne i Lolland.

For det første præger makrofaktorer relateret til kommunens status som udkantskommune med faldende indbyggertal og andre effekter udviklingen af både bredde- og eliteidræt i kommunen. For det andet peger fokusgruppen på, at de forskellige aktører inden for eliteidræt med fordel kan udvikle og udveksle viden i et fælles forum til fordel for alle.

Blandt deltagerne i fokusgruppen var en repræsentant fra Sportsråd Lolland, der netop kunne fungere som et sådant forum. Fokusgruppeinterviewet peger på, at rådet – eller et lignende organ – med stor effekt ville kunne skabe strukturerne for en forbedring af eliteidrætsarbejdet i Lolland Kommune. I det følgende gennemgås Lollands potentialer og barrierer mere specifikt i forhold til hver enkelt af de ni søjler.

1. Finansiering

Den første søjle, 'Finansiering', er som nævnt særligt afgørende for elitesportsresultater. I Lolland Kommune vurderer foreningerne, at deres økonomiske muligheder generelt er tilstrækkelige. Det gælder i vid udstrækning også i forhold til økonomisk støtte fra kommunen.

Eksempelvis vurderer håndboldklubben Team Sydhavsøerne sig selv som værende blandt de 15 højst omsættende håndboldklubber i Danmark. Der er altså rimelige lokaløkonomiske muligheder for at drive elitesportsvirksomhed på Lolland. De økonomiske begrænsninger handler i højere grad om, at klubber og foreninger konkurrerer om de samme sponsorindtægter, hvor Lollands placering og størrelse begrænser mulighederne for at øge antallet af lokale sponsorer voldsomt.

Selvom forudsætningerne er rimelige, er der altså en øvre grænse for, hvor mange penge man kan hente lokalt.

2. Struktur og organisering

I forhold til den anden søjle, 'Struktur og Organisering', der fokuserer på forvaltningen af den finansielle støtte, foreslår de interviewede en effektivisering af kommunens støtte til eliteidrætten.

Idrætsforeningerne i Lolland Kommune er organiseret i Sportsråd Lolland, men eliteidrætten og aktørerne på Lolland ser et stort potentiale i at benytte dette forum mere aktivt på tværs af de eliteorienterede sportsgrene, så kompetencer og ressourcer kan samles og herefter kanaliseres ud i foreningerne.

Møder på tværs af idrætsgrene og miljøer – som det skete i forbindelse med fokusgruppeinterviewet – kunne desuden skabe en platform for ideudveksling og vidensdeling blandt forskellige klubber, foreninger, idrætsgrene og miljøer. Fokusgruppen pegede på et uudnyttet potentiale i at arbejde sammen på tværs og generere ideer, fx organiseret gennem dette forum.

3. Breddeidræt og generel idrætsdeltagelse

Breddeidrtagelsen i Lolland presses især af befolkningstilbagegangen, hvor holdsport, der kræver et vist antal deltagere, har sværere betingelser end individuelle motionsidrætter.

En anden tendens er effekten af skolelukninger i lokalområder, hvor skolerne hidtil har været den naturlige ramme om idrætten. Disse miljøer forsvinder, hvilket skaber udfordringerne for idrætsdeltagelsen i de mindre samfund. Blandt fodboldklubberne er det dog opfattelsen, at rekrutteringsgrundlaget stadig er til stede, og at problemerne snarere ligger i rekruttering af trænere og ledere.

4. Talentidentifikation og -udvikling

Emnerne talentidentifikation og talentudvikling blev ikke direkte diskuteret i fokusgruppen, men selve udgangspunktet for gennemførelse af den, er at et ønske om at skabe gode talent- og eliteidrætsmiljøer i Lolland Kommune.

Fokusgruppen var dermed i sig selv en form for talentidentifikationsproces, der handler om at screene kommunens potentiale således, at en egentlig talentudviklingsproces kan igangsættes. Generelt var der dog enighed om, at klubberne gode til at spotte talent, men at det kan være svært at holde på talenterne, når de når en vis alder eller et vist niveau.

5. Dual career support

I forhold til elite- og karrierestøtte for talentfulde atleter i kommunen vurderer informanterne generelt, at der er plads til forbedring.

Inden for håndbolden har man fx et samarbejde med uddannelsesinstitutioner om fleksible uddannelsesforløb for atleter, men for at nå på niveau med Team Danmarks

elitekommuner er det nødvendigt, at kommunen deltager i sådanne samarbejder. Håbet er at kunne lave aftaler på folkeskoleniveau, hvor elever får mulighed for at dyrke deres sport som en del af heldagsskolen. Derigennem ville man ligeledes kunne udvikle et talentidentifikationsapparat, der identificerer og støtter talenter allerede i folkeskolen.

Desuden vurderer fokusgruppen, at det er muligt at mindske klubbernes frafald af talentfulde atleter, der er flyttet til større byer for at studere, hvis man skaber de rette idrætslige rammer. Team Sydhavsøerne har således lagt to af fire ugentlige træningspas i København for at kunne sikre holdsport på eliteniveau i en udkantsregion.

Fokusgruppen pegede dog også på, at det samtidig er vigtigt at arbejde for at fastholde udøverne længere tid i kommunen. Et håndboldakademi i samarbejde med lokale uddannelsesinstitutioner er derfor i støbeskeen.

6. Sportslig infrastruktur og faciliteter

Fokusgruppen vurderede, at Lolland Kommune generelt er velforsynet med idrætsfaciliteter. Problemet er snarere deres benyttelse. Her er det en særlig udfordring, at faciliteterne i yderområderne i stigende grad står tomme i takt med fraflytning og skolelukninger.

Desuden er fokus i kommunen ikke på elitefaciliteter, hvilket betyder, at opvisningsanlæggene mangler VIP-faciliteter, tilskuerpladser og lignende rammer, der kan understøtte eliteidrætten. Der er dog også eksempler på faciliteter, der har været med til at skabe et miljø, som det er tilfældet omkring kraftcenteret for roning i Maribo.

7. Trænerekspertise og -udvikling

Situationen omkring rekruttering af trænere bærer ligeledes præg af geografiske udfordringer, idet der er problemer med at rekruttere trænere til breddeidrætten. Inden for eliteidrætten er det dog ikke noget problem, når trænerne lønnes eller indgår i andre forløb med modbydelser.

Det blev noteret blandt deltagerne, at kommunen gerne medvirker til at sikre de rette trænere ved fx at betale for trænerkurser og -uddannelse, således at barriererne for trænerne er så små som muligt.

Andre faktorer

De to sidste af de ni faktorer, der fremhæves i SPLISS-undersøgelsen, er 'konkurrencebetingelser' og 'forskning og innovation', der ikke blev behandlet nærmere i fokusgruppen.

Begge faktorer har mindre relevans for elitesportsmiljøer på kommunalt niveau, da ingen af deltagerne oplever problemer med at kunne sende deres udøvere ud og konkurrere på relevant niveau. Forskning og innovations-området er primært relevant i henseende til lokal innovation, og dette område blev indirekte behandlet gennem de øvrige søjler.

Derimod fremhævede fokusgruppen en helt tredje faktor, nemlig oplevelsen af behovet for en bedre synliggørelse af eliteidrætten over for både sponsorer og kommune.

Mange foreninger mangler kommercielle kompetencer til at sælge sig selv over for såvel sponsorer som kommune med henblik på at gøre sig attraktiv som samarbejdspartner.

Også her er der derfor mulighed for vidensdeling blandt kommunens klubber og eliteidrætsmiljøer. Fx har den professionelle håndboldklub i området en viden, der kan hjælpe andre.

Derudover fremhævede fokusgruppen, at kommunen kunne spille en rolle i at skabe kontakt til kommunens stærke virksomheder og dermed potentielle sponsorer.

Opsamling og samlet vurdering

Dette notat har på baggrund af den såkaldte SPLISS-undersøgelses hovedkonklusioner beskrevet, hvilke faktorer der kan karakteriseres som de vigtigste for succes inden for elitesport. SPLISS-projektet identificerede ni faktorer – eller søjler – som i større eller mindre grad har indflydelse på elitesportens resultater, og som man derfor skal være opmærksom på i udviklingen af succesfulde talent- og eliteidrætsmiljøer.

Den vigtigste enkeltfaktor er finansieringen. Det økonomiske input påvirker således det sportslige output. Men penge alene gør det ikke. Ressourcerne skal forvaltes hensigtsmæssigt gennem kvalificerede strukturerer og aktører.

Generelt vurderer fokusgruppen, at de finansielle rammer er til stede i Lolland Kommune for at kunne drive og udvikle eliteidrætsmiljøer på det nuværende niveau. Men skal det udvikles, så skal der på sigt rejses flere midler, men det vurderes heller ikke umuligt.

Samtidig er der ifølge fokusgruppen mulighed for en bedre strukturering og dermed effektivisering af den økonomiske støtte. Et formaliseret samarbejde på tværs af klubber og eliteidrætsmiljøer, hvor viden, erfaringer og kompetencer kan deles på tværs, vurderer fokusgruppen til at have et særligt stort udviklingspotentiale.

I forhold til de resterende søjler afhænger de i større eller mindre grad af de to overordnede faktorer nævnt i notatet. For det første præges kommunen af makrofaktorer relateret til kommunens status som udkantskommune. For det andet præges eliteidrætsområdet under en manglende formaliseret organisering i et fælles forum eller råd, der kan sikre en bedre strukturering og organisering af eliteidrætten i Lolland Kommune.

Trods disse barrierer er det notatets vurdering, at Lolland Kommune har et potentiale for at videreudvikle de elitemiljøer, der allerede eksisterer, blandt andet inden for roning, styrkeløft og svømning. Fokusgruppeinterviewet viste, at kommunens elitesportsmiljøer har en klar idé om, i hvilken retning de ønsker at arbejde, og samtidig har ideer til, hvordan det nuværende sportslige niveau kan fastholdes og hæves.

Det anbefales derfor at oprette et fælles råd, der kan forene de enkelte talentmiljøer, enten i form af en styrket indsats gennem Sportsråd Lolland eller en lignende selvstændig organisation.

Udviklingspotentialet ligger primært i at få udvekslet og struktureret ideer og ressourcer og skabt en platform, hvor man bedre kan hjælpe hinanden med at hæve niveauet såvel organisatorisk som sportsligt. Lykkes det, kan det give et bedre afsæt for, at kommunens elitesportsaktører kan videreudvikle det nuværende niveau.

Litteratur

De Bosscher, V., De Knop, P., Van Bottenburg, M., & Shibli, S. (2006). A Conceptual Framework for Analysing Sports Policy Factors Leading to International Sporting Success. *European Sport Management Quarterly*, 6(2), 185–215.

<http://doi.org/10.1080/16184740600955087>

Storm, R. K. (2008). *Team Danmarks støttekoncept: Evaluering af støttekonceptet 2005-2008*. Copenhagen: Idrættens Analyseinstitut.

Storm, R. K., & Nielsen, K. (2015). *Danske elitesresultater 2014: Danmark fastholder historisk høj konkurrenceevne i international elitesport*. Copenhagen. Retrieved from http://www.idan.dk/media/3505439/Danmark-fastholder-historisk-hoej-konkurrenceevne-i-international-elitesport_2015.pdf